

"PROLETAREC"
JE DELAVSKI
LIST ZA
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

DRUGI
NAJSTAREJŠI
jugoslovanski
socialistični list.

NO. 1211.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 27. NOVEMBRA, (NOVEMBER 27.), 1930.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

LETO—VOL. XXV.

POLOMI BANČNIH ZAVODOV ZNAK VEČANJA KRIZE

LJUDSKI PRIHRANKI POD TUJO OSKRBO SLABO PROTEKTIRANI

Časopisje ne piše dosti o nevarnosti, da ne alarmira ljudstva.—Mnoge male banke potisnjene ob steno

Ljudi goljufajo "zakonito" premogarji, med njimi mnogi naši rojaki, izgubili v bankrotih, ali po bankrotu reorganiziranih bankah, lepe vsote. Izgubili so jih v Kansusu, in izgubljajo jih drugje.

V teku par dni pred 17. novembrom je v okolišu Quincyja v Illinoisu in preko meje v Missouriju enajst bank zapri vrat. V Arkansusu so vsled kritične situacije začeli vlagatelji dvigati svoje prihranke, banke — trideset po številu, pa so odgovorile s tem, da so pet dni zaporedoma prestale s poslovanjem. Isto je storilo šest bank v Kentuckyju in nekaj v Tennesseeju. Ni je države, v kateri se ne bi danes dogajali polomi bank — večinoma malih bank, v katerih so prizadeti največ delavci, farmarji in mali trgoveci.

Vrh vseh teh načinom legalizirane in nelegalizirane kraje sesajo ljudske prihranke zdaj tudi banke. V farmskih ter premogovniških okrajih se rušijo že več let. V industrialnih mestih pokajo od prošle pomladi. Bankrot banke navadno pomeni, da vlagatelji izgubijo polovico ali več.

Kakor pri igri s kartami, tako je tudi v špekulacijah z delnicami, z vlogami v bankah, in z vsemi drugimi igrami. Noben dolar gotovine se ne izgubi. Pri igri s kartami lahko izgube širje, pet ali šest nerazsodnih delavcev vso svojo tendensko plačo, toda denar vsed tega ni izgubljen. Samo žep je spremilen. Namesto v šestih, je zdaj v enem žepu.

Kadar banka pravi, da je izgubila npr. dva milijona v netrdnih investicijah, je ona mora res izgubila, toda dotična dva milijona sta v drugih žepih. Če izgubi, ali ako je izgubila — napravi izgubo vlagateljem. Pridejo državni ljudje, začno računati, potem pridejo od sodišča imenovani upravitelji, in vzamejo vložnikom za svoje "stroške" nadaljnji dva set ali trideset odstotkov za "svoje delo". Vse je lepo legalno — toda vsakemu jasno, da je to najgrša kralj ljudskega denarja.

Veliko več bank je zdaj na slabih nogah, kot pa si kapitalistični listi upajo priznati. Tudi ne smejo, ker nočajo panike. Naj se kriza razvije počasi, da se je ljudje polagoma privadijo. Izkazalo se je, da so s takto privadiili ljudi na sedanjem brezposelnost, in jih bodo istotako na bankrote. V tem letu so vlagatelji izgubili že precej milijonov. Še več jih bodo tekem te zime in na pomlad. V južnem Illinoisu so

'Proletarec'

je vseled svoje vsebine in programa vreden naročnine, ki jo plačate zanj.

Ako jo že niste,
jo obnovite

STARI ŠKARPI ZA BREZPOSELNE V NEW YORKU

Policija v New Yorku je nabrala v raznih popravljalnicah 1,500 parov popravljenih čevljev, po katere lastniki niso prišli in jih dala na razpolago brezposelnim. Ti revizi so prihajali na policijsko postajo, kjer so jim stražniki dali obuvala "po meri". Poleg javnih kuhinj za brezposelne in policijske distribucije starih škarpor so bile ustanovljene v New Yorku tudi distribucijske postaje starih oblek. Slik "prosperitete" je torej obilo na razpolago.

INDIJSKI PRINC V DRAGULJIH

Na konferenco v Londonu za rešitev indijskega problema je prišel kot zastopnik 25-letni maharaja Dhiraj. S seboj je prinesel dragulje v vrednosti petnajst milijonov dolarjev. Ničudno, če je borba za osvoboditev Indije tako težka in čemu je toliko število ljudi podložnih oddaljeni deželi. Maharaja Dhiraj se mora kot sveti mož po predpisih svoje vere kopati samo v vodi svete reke Ganges. In ker slučajno ne teče skozi London, so mu pripejali vode iz te reke v tankih v angleško glavno mesto, da si svoje svato telo koplige v nji.

Za skrašjanje delavnika na Češkem

Češkoslovaška, ki je bolj industrialna kot agrarna dežela, ima mnogo brezposelnih. Da se temu odomore in se uvede reforme trajnejše vrednosti, predlaga češki minister za socialno skrb, da se delavniki preuredi tako, da bi delavci v češki industriji delali 9 ur dnevno pet dni na teden, namesto 8 ur 6 dni na teden. Nadalje naj se bi z zakonom prepovedalo čezurno delo. S tem bi se napravilo prostor mnogim brezposelnim delavcem. 376 tovaren na Češkem je vseled omejene zunanje trgovine—posledica carin in depresije—popolnoma prenehalo z obratom, 993 tovaren pa obrauje le deloma.

Ameriški družinski kolegar letnik 1931 izšel

Citateljsko publiko med Slovenci v Ameriki in v starem kraju bo razveseli, kakor prejšnji letniki, nedvomno tudi 17. letnik Ameriškega družinskega koledarja, ki je izšel koncem novembra. Bogata vsebina—skoraj sami izvirni prispevki, postavlja ta koledar na visoko literarno vrednost. Slovenske mu delavstvu ga priporočamo.

V Omaha ni krize

V enketi o sedanji brezposelnosti pišejo eni "poznavalcu" dnevniku New York Times, da je kriza sicer splošna, vendar pa vsele temu lokalnega značaja. Eden izmed ekspertov je pisal, da v Omaha npr. ne pozna akutne brezposelnosti. Delo se tam dobi. Brezposelnosti so brali in tisti, ki so mogli, so jo krenili proti Omahi v upanju, da dobe delo katerega nikjer drugje ne najdejo. Prišedši tja so spoznali, da je bilo v Omaha že prej mnogo nezačlenjenih, tista poročila pa so privedla še par tisoč delavcev od drugod.

Krščansko delo usmiljenja

Dne 17. nov. so listi v New Yorku poročali o franciškanski cerkvi sv. Frančiška Asiškega, ki je stal pred cerkvijo celo ure gologlav v dežju in delil dolgi procesiji brezposelnih dajme ter sandviče. Oddal je 4,376 dajmov in ravno toliko sandvičev. V New Yorku je vsekakor zelo veliko število brezposelnosti, vključno milijardom bogastva, ki se stekajo v to največje ameriško mesto.

KONVENCIJA SOCIALIS. STRANKE MAJA 1931

Eksekutiva socialistične stranke ki je imela sejo 15.—17. novembra v Newarku, N. J., je med drugim sklenila, da skliče agitacijsko konferenco ali konvencijo dne 29. maja prihodnjega leta, katere glavni namen bo razprava in sklepanje o pojemanju organizacije in o pripravah za predsedniško kampanjo leta 1932. Vršila se bo na osrednjem zapadu, mesto zborovanja pa določi eksekutiva pozneje.

Iz poročila, ki ga je podal eksekutivni tajnik Senior, je razvidno, da je članstvo naraslo za okrog dva tisoč vzlje depresiji, in da je stranka v prošli kampanji obdržavala več shodov, razdelala več letakov in imela tudi več radio-kampanjskih shodov, kot kdaj poprej. Se nobenkrat se ni toliko unij izreklo za podpiranje socialističnih kandidatov, kakor v prošli kampanji.

Svoboda govora

V volilni kampanji pred 4. nov. t. l. je bilo več socialističnih govornikov arretiranih, med njimi tudi James H. Maurer. Čudno, da demokratje nikoli ne aratajajo republikanskih govornikov, in republikanski nikoli demokratskih? Nič ni čudno, če bi ljudje to dobro premisili.

Socialistična stranka v Virginiji

Socialistična stranka je dobila pri kongresnih volitvah 4. novembra t. l. v državi Virginia dve leti popolnoma ustvari. Kvotni sistem se ukine in naselitev se dopusti le najbližnjim sorodnikom tu živečih imigrantov. Ta izjemna naredba, če bo sprejeta, bo brezposelnim le malo pomagala.

BREZPOSELNOST NAGLO IZGINJA

Tolaže o vračajoči se prospekti, o zmanjševanju brezposelnosti ter o dobrih plačah se nadaljujejo v zlic dejstvu, da se krejajo z resnico.

Kriza brezposelnosti v Združenih državah naglo izginja. To pravijo industrialci in drugi ekonomski večvaki, katere je vprašal se mnenje dnevnih New York Times. Zdaj je sicer še slabo, pravijo, a po Novem letu, na pomlad pa prav gotovo, bo boljše.

To je medicina, s kakršno dobiti ljudje tolažijo bolnika, o katerem vedo, da ne bo ozdravil še drugi mesec, morda tudi peti še ne, ako sploh kdaj, pa mu vzlje temu zatrjujejo — v bodrilo seveda, da zgleda čedalje boljše in da bo v par tednih popolnoma zdrav.

Ko bi se moglo brezposelnost odpraviti s takimi tolažnimi izjavami, bi je danes več ne imeli. Pa jo je več in več, in ob enem naraščajo tudi tolažni članki in govorji, ki obetajo po novem letu boljše čase. Po Novem letu nam jih bodo obljubili na pomlad, potem jih odloži na poletje, nato do jeseni itd. Tako znajo gospodarji reševati ekonomsko krizo.

Nadaljne omejitve nasejlevanja

V namenu, da se pomaga brezposelnim, je senator Reed iz Penns vložil v kongresu predlogo, ki določa, da se usejejevanje v Združenih državah prihodnji dve leti popolnoma ustavi. Kvotni sistem se ukine in naselitev se dopusti le najbližnjim sorodnikom tu živečih imigrantov. Ta izjemna naredba, če bo sprejeta, bo brezposelnim le malo pomagala.

Dolarska justica

V newyorški preiskavi grafta 2,710 aeroplana. Izmed jih je bilo izročenih 2,154, ki je prejel v 600 tožbenih slučajih z komercialno uporabo, in 556 jih \$20,000 podkupnin zase in armadi in mornarici.

DVA UBITA V ŽELEZNIŠKI NEZGODI

Na sliki je eksprešni vlak Baltimore & Ohio železnice, ki je v Kearneysville, W. Va., skočil s tira in se prevrnil. Strojevodja in kurjač sta bila ubita. Pod progom so kopali predor za nov most, kar je baje oslabilo podlago tiru in povzročilo nezgodbo.

Slaba investicija

Direktori stroški ameriške vlade za uveljavljanje prohibicije znaajo okrog petdeset milijonov dolarjev letno.

Glasovi iz našega Gibanja

Kaj je nezmiselno?

DA

se velikan poniža,
da hočeš črnca pri kom očrni,
da stopeči ovratnik dobro leži,
da stezosledec zaide,
da umazana posla čiste dobičke kažejo,
da se trojčki razdvojijo,
da sta si dva plešča v laseh,
da je inženir električne centrale brez energije,
da nosi dama ročno torbico pod pažduh,
da ima sladčičar smolo,
da ima hranilnica dolgove,
da se pevsko društvo "Sloga" prepira,
da govornik ne pride z besedo na dan,
da proletarec ne čita "Proletarca"!

APEL ZA PRISTOP K PROSVETNI MATICI

Vzhodno-ohijska Konferenca JSZ slovenskim društvom v obvestilo

Vzhodno-ohijska konferenca stiže, če se ji pridruži dovoljni klubov in društva Prosvetne matici JSZ, je že na par sivojih zborovanjih razpravljala o korakih in kanpanjih za pojačanje velekoristne ustanove, ki posluje pod imenom PROSVETNA Matica.

Sodruži in sodržinje, pojazitev članstvu društev in klubov, da je Prosvetna matica vez, ki združuje v svojem delokrogu klube, ter napredna podpora in kulturna društva pri prosvetnem delu.

Kdor zasleduje poročila ve, da je Prosvetna matica izvršila že ogromno kulturnega dela. Storiti pa bi ga veliko več, ako bi se napredne organizacije v včiji meri zavedale svoje dolnosti.

Treba je izdajati poučne knjige, brošure in pamflete, treba je še mnogo pomoci posebno malim odrom z oskrbovanjem iger, treba je več predavanj, in to delo more vršiti v zadostni meri PROSVETNA Matica le tedaj, če bo imela dovolj sodelovanja od strani klubov, podpornih in kulturnih društva.

V odboru Prosvetne matic so Ivan Molek, Anton Garden, John Rak in Chas. Pogorelec, katerih naloga je voditi to ustanovo in ji dobiti sodelavcev, da bo njeno poslovanje čim bolj plodnošno. Po prošlom zboru JSZ je bila reorganizirana v odseke, tako da se en njen funkcionar posveti posebno sodelovanju z našimi dramskimi zbori po deželi, drugi s pevskimi zbori, tretji z angleško poslujočimi podpornimi društvami mladinski odseki klubov JSZ, vsi skupaj pa razpravljajo in sklepajo o izdajanju knjig, prirejanju predavanj in o prosvetnem delu sploh.

Naj bo doba te depresije ob enem doba delavskega prebujanja! Naj nam bo v. gled Milwaukee in Readings! Povsod so uspehi dosegli, ako se hoče delavstvo organizirati, ter delati solidarno za svojo osvoboditev.

Tajanstvo vzhodno-ohijske konference J. S. Z.

Predavanje v lokalnu Prosvetno Udruženju

Chicago, III. — V petek 28. nov. ob 8. zvečer se vrši v prostorih Jugoslavenskog prosvetnog udruženja na 1726 S. Racine Ave. predavanje o predmetu, "Prva zdravniška poslov". Predavatelj bo dr. Gjur Guča, zdravnik v Chicagu. Vstopnina prosta. — Odbor "Slobodne govornice".

Slavnost 25-letnice kluba

št. 2 izborna izpadla

Bridgeport, O. — Slavnost 25-letnice kluba št. 2 JSZ na Glencoe je izborna izpadla. Udeležba je bila velika in program priljivo dober, upoštevajoč razmere, v katerih se takojšnje delavstvo nahaja. Največ posetnikov je bilo iz Bridgeporta, ker je največja naselbina. Dobro so bile zastopane naselbine Powhatan Point, Piney Fork, Neffs in druge. Se vidi, da je ljudstvo naklonjeno naprednim idejam in simpatizira s klubom JSZ.

Mnogo je bilo na tej priredbi mladine. Klub št. 11 iz Bridgeporta in njegov pevski zbor sta prišla na slavnost korporativno. Zavedamo se, da so šli sodruži in sodržinje z Glencoe socialističnim priredbam vedno na roko in smo jim radevalje pripravljeni nuditi naše sodelovanja s klubom JSZ.

Govorniki so kratko — vsaki nekaj — pojasnili zgodovino kluba in naselbine. Predsedoval je s. Martin Pire. Nagovore so imeli Fr. Bostjančič, podpisani, stari pionir Nace Žlembberger, ki je pustil na Glencoe mnogo let svojega delovanja, in sodržinje Albina Kravanka, ki je tajnica kluba. Po govornih je nastopil zbor "Naprej" s tremi pesmimi. Ker je zbor še takorečko nov, in ker je bilo par njegovih moči v sledi bolezni odsotnih, ni bilo vse kot bi moral biti. Bo vedno boljše in upamo, da se "Naprej" razvije v pevski zbor, kakršnega v tem kraju potrebujemo.

Na priredbi je vladala neprisiljena družabnost v polnem ponoveni besedi. Posebniki so mi zatrjevali, da jim ta zabava, katera jim je dala tako prijeten večer, ne bo šla iz spomina. Kot že večkrat opisano, je Glencoe, nekdaj živahna, četudi majhna naselbina, zdaj v mrtilu. V nji živi le še malo naših ljudi in sploh nobenih drugih dosti. Večina se je izselila. Že četrto leto ni tu nobenega dela, in v okolici tudi mnogo bolje. Ljudstvo trpi in čaka boljših časov. Na taki priredbi dobiček vzbudbeno. Ljudje imajo težkoče, mnogi ne delajo, vsak prihranjen ali zdaj prislužen dolar je treba mnogokrat zaobrtniti, da čim več zakeže — da zakeže takoreč za pet ali deset. Prišli smo skupaj in razumeli, kaj nas tepe. In razumeli smo, da le kadar se ljudstvo zbuditi, smemo računati na temeljito spremembu razmer. To se prej ali slej sigurno zgodi.

Hvala sodrugom in sodružinam na Glencoe, ker so nam napravili tak lep večer; želimo jim veselje dni, in imamo upanje, da bomo 50-letnico našega gibanja v tem kraju praznovali v vse veseljejih razmerah.

Kogar v Bridgeportu veseli petje v zboru, je vabljena, da pristopi v "Naprej". Vaje ima vsak torek zvečer v društveni dvorani. Vsi drugi, ki so proti tiraniji in izkorisčanju, so pa vabljeni, da pristopijo v socialistični klub in delujejo v njemu za osvoboditev delavškega razreda.

Bilo je sklenjeno, da klub pridriži maškaradno veselico enkrat meseca januarja. Razpravljali smo tudi glede dramatske predstave, je pa težkoče, ker za igre nimamo primerne dvoran v odrom. Sklenili smo tudi, da se udeležimo seje kluba št. 4 La Sallu. Tudi imamo v načrtu, da nas obiščemo v klubu št. 1.

Zelo bo koristilo našemu gibanju, ako bomo od časa do časa dobili kakega govornika. Skrbeli bomo, da se bodo v klubu vršile stvarne razprave, da se bodo člani ter članice izpolnjevale v pojmovanju delavškega gibanja, njegovega programa ter ciljev.

Somišljenci, postanite tudi vi člani delavske politične organizacije. Vsi dobromisleči delavci so vabljeni, da se nam pridružijo. — Poročevalci.

OGLAŠEVANJE "USMILJENIH SRC" Konference članov soc.

stranke v Clevelandu

Cleveland, O. — V pondeljek 1. decembra ob 8. zvečer se vrši v dvorani št. 202, Superior Bldg., konferenca člana socialistične stranke tega okraja. Ena glavnih točk spored bo razprava in sklepanje o bodoči municipalni kampanji. Odbor bo podal svoja pripomočila ter poročila.

Prošle volitve beležijo vzlico oviravnam narastek socialističnih glasov, ob enem je delavstvo pokazalo za našo stranko in njeni volilni kampanjo več zanimala kot kdaj poprej v prošlih 10 letih.

Seja skupnega člana omenjeni datum bo izdelala načrte za naše agitacijsko delo in volitve. Odbor bo priporočil, da se razda v bližnji bodočnosti med ljudstvo najmanj en milijon socialističnih letakov. Načrt odbora določa pogostoprerejanje pouličnih shodov na prostem v raznih delih mesta.

O vsem drugem boste čuli na seji. Pridite vse. — Odbor.

Sodni odlok proti klubovu

Zarji

Cleveland, O. — Slovensko delavstvo bo po redu izvedelo iz zapisnika obravnavne in pojasnil, kako nepoštejti izjav so posluževali zastopniki bivših pevcev klubove "Zarje", da so dosegli svoj namen. Človek se jim je čudil, se je vpraševal, ko jih je poslušal — ali je mogoče, pa je moglo.

Petnajst let ima klub št. 27 svoj pevski zbor. Oni ga poznavajo le od 1. 1920 naprej, toda ni bil klub...

Eden njihov zastopnik je dejal, da sploh ne ve, če klub še zboruje v svojih prostorih, oziroma če ima njegov pevski zbor še vaje tam kot jih je imel — nobenega spomina ni imel, kadar bi moral povedati kaj po pravici, a vse drugače je bil namazan, kadar je odgovarjal na pričuvena vprašanja odvetnika Lavštu, ki je zastopal razkošnico ali skregano skupino bivših "Zarjnih" pevcev in pev.

Na podlagi teh neresničnih izjav, ki pa deloma vseledi tega, ker je bil klub

št. 27 pretolerant napram neizkrenim člancem in pevcem, je sodni podlaga po načetu prepričanju in po predvzetju poštenje clevelandske slovenske javnosti KRIVICNO razsozdil, da klubova "Zarja", nego le ločeni skupini v SO MOVINO in v tem petih dneh mora plačati tej ločeni skupini že posebej \$355-52, zraven pa plačati stroške.

Ali si morete misliti v takih sporih bolj KRIVICNO RAZSOZDOVAKO kakor je ta? V Clevelandu je šla okrog govornika, da je Grillovi skupini pomagal "politični pull", ker je on "warini republikanski vodja", in sodnik, ki je dal to famozno razsozdo, je republikanec.

Tožbo je pripravil Vatro Grill. On je učil odvetnika odstopne skupine, da bo javnosti znalo — imeli so tri slovenske odvetnike — dva uradna, enega neuradno. Namen je UNICITI v prvi vrsti SOCIALISTICKI KLUB.

Na seji so ga prične odstopne skupine izgovarjale večinoma z zanjevanjem. Ceo duh patriotizma duh ameriške ustave in počnino so spuščali vsele demagogičnih in zlohotnih motivov v sodobno.

Za klubom št. 27 in njegovim pevskim zborom ne stope bogati ljudje. Ne bodo mu prisločili na pomoč s stakom. Klub št. 27 se v tej borbi zanaša na pomoč klubov JSZ; sodrov je v številnih prijateljev. Uverjen sem, da bo podal klub svoje podrobne račune javnosti, in upam, da store enako tudi nasprotniki. Klub št. 27 nima nobenega vzroka SKRIVATI svojih računov; posluje posteno. To vedo v uredbištvi "E." poseljajo zdrobno, pa včas temu insurirajo — čes, klub je imel toliko in toliko stotakov, le kam jih je dal?

Zelo jih je pri "E." v želodcu Siskovich. Samo sebe smatrajo za aktivne in zaslužene, Siskovich pa bi najraje deportiral. Reči se mora, da je s. Siskovich v obrambi klubove "Zarje" pokazal izredno pridnost in je delal in delal, da je bilo vse pravljeno. In delal so ter delajo skupina, možje in žene.

Namigujejo pri "E." tudi na Podgoričko, čes, začasno je nekje v Collinwoodu itd. O tem namigavajujo, da se bodo enkrat izplačalo napisati poseben dopis.

V metropoli bo torej fajta še dosti. Pa ga ni povzročil Frančeskin, ne Siskovich, ne klub št. 27, ne klubova "Zarja", ampak politika tistih oseb, pa določajo pota "Enakopravnosti" — politika, ki služi znamenu bosu republikanske mažine v Clevelandu.

Pridem Š.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

JE IZŠEL

Zopet je pred vami knjiga, ki je v ponos slovensko-ameriški literaturi!

Po opremi in vsebin je vredna več, kot pa ji je regularna cena. Stane, vezan v platno, kot običajno: Posamezen izvod \$1, pri večjih naročilih popust.

Za star kraj posamezen izvod \$1.12. Izmed zanimivih spisov v Koledaru navajamo.

RAJSKA DOLINA V KALIFORNIJI. Zgodovinski spis o slovenski koloniji, katero je ustanovil in vodil duhovnik Jeram. Spisal Ivan Molek.

SLOVENSKI DOMOVI V ZED. DRŽAVAH. Statističen pregled slovenskih dvoran in domov, prvi te vrste. Priredil Fr. Zaitz.

SAM. Slika iz bojev italijanskih delavcev proti fašizmu. Spisal Angelo Cerkvenik.

KREOLA, daljša povest, spisal Tone Seliškar.

BREZ DELA. Socialna povest iz plasti ameriških brezposelnih delavcev. Katka Župančič.

PO SEJI. Slika mizerije. Spisal Joško Ovenc.

MUTEC ANDREJ. Povest o človeku, ki je čutil in želel razumevanja, pa mu ni bilo dano. Spisala Ana P. Krasna.

TU-TUT-TUUU, HELENA. Povest iz večje slovenske našelbine v Ameriki. Spisal Ivan Jontez.

NA POLJU ČASTI. Črtica z bojišča. Napisal Jakob Župančič.

KADAR SE PLAZIJO SENCE. Analiza razmer. Spisal Tone Slabe.

MODERNI BOGOVI. Članek. Spisal Louis Beniger.

DOSTOJEVSKI. Članek. Spisal Bratko Kreft.

ZGODBA O DVEH REVNIH IN O BOGATEM KMETU. Spisal Ivan Vuk.

POSLEDNJE SREDSTVO: Povest o fajmoštru v hribih, ki si je v atiski pomagal z otvoritvijo gostilne kar v zakristiji. Spisal Petzold, prevel Klopčič.

DOGODBICA ZA OTROKE. Spisal L. N. Tolstoj.

PISMO S TROBENTICO. Povest iz strelskih jarkov. Ortner-Klopčič.

KALIFORNIJA IN NJENI JUGOSLOVANSKI NASEJENCI. A. Kastelic.

V VELEMESTU. Anton Garden.

Razen teh spisov vsebuje koledar mnogo lepih pesmi, informativno gradivo, članke, opise ter veliko izbranih ilustracij.

Naročite si koledar takoj, če mogoče po več izvodov skupaj, da nam zmanjšate pošiljalne stroške.

KLUBOM IN DRUŠTВOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Photo by: [unclear]

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo
leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.—
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaits
Business Manager Charles Pogorelc

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months
\$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One
Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Telephone: Rockwell 2864.

546

"CHEAP" REKLAMA

Malovredne reklame je mnogo na svetu v raznih oblikah. V ponujanju predmetov se mnogi oglaševalci poslužujejo tako neetičnih metod. A so tudi druga oglaševanja.

Farizej v templju se je Bogu naglas hvalil, koliko da daje miloščine, in da ni tak kakar tisti cestinar tam pod korom. Njegova baharija je bila neetična.

Trgovec, ki iz političnih ozirov izrablja mizerijo brezposelnih in se trka, kot farizej v templju, če, storite kaj za reveže, jaz dam sam par petakov, se neetično oglaša. Res, da je taka reklama za njegov business bržno uspešnejša, kar pa če bi direktno oglašal svojo robo, in drugič, te reklame mu ni treba plačati, medtem ko mora za direktno oglaševanje šteti dollarje — toda lepo to ni, in od-kritico tudi ne.

Danes se vse sorte ljudje v višinah in nižinah, še celo Capone, tope ljubezni do brezposelnih, eni vsled hinavstva, eni vsled moralne prisiljenosti, toda prav malo iz iskrene ljubezni do bližnjega. Če bi jim bilo res toliko za trpeče ljudi, se ne bi borili proti socialističnemu gibanju, nego bi delali v njemu za odpravo vzrokov mizerije.

O JUGOSLAVIJI IN NJE-
NIH LJUBIMCIH

Pred par leti so deževali očitki na socialistične, da podpirajo "korumpirano, nazadnjaško monarhijo Jugoslavijo". Naglašali so besedo "korumpirana" in "monarhija".

SNPJ. je namreč skušala ustvariti s starim krajem boljše stike pri izplačevanju posmrtnih dedičem svojih članov, in se je v ta namen poslužila denarnega zavoda, ki mu je natačeval obsovačen socialist. Sistem je bil dober, koristen jednoti, toda so ga nasprotniki z veliko organizirano gnojno oblatiti in zavrgli.

Nekaj istih ljudi, ki so se tedaj vezali s komunisti in rohneli proti "korumpirani monarhiji Jugoslaviji", so danes plačanci njene diktature! Lomijo zanjo kopja, vabijo društva in posameznike na njihove lakarske slavnosti, katerih edini namen je ustvariti "lojalnost" našega ljudstva režimu države, katero so se pred dvemi leti zmerjali s "korumpirano monarhijo". Če služiš delavski stavari v starem kraju, te napadajo. Ako obsojaš lakajsko petolitnino režimskih agentov, pravijo, da rušiš slogan troimenega naroda. Jim ne ustrežeš. Spreminjajo pa se oni, ne mi. Prepričanja so jim kakor obuvana na polici. Imajo zdaj komunistične, zdaj svobodomisne, zdaj klerikalne in te dni pa konzulove škorjne.

RAZLIKA MED ZLOČINCI

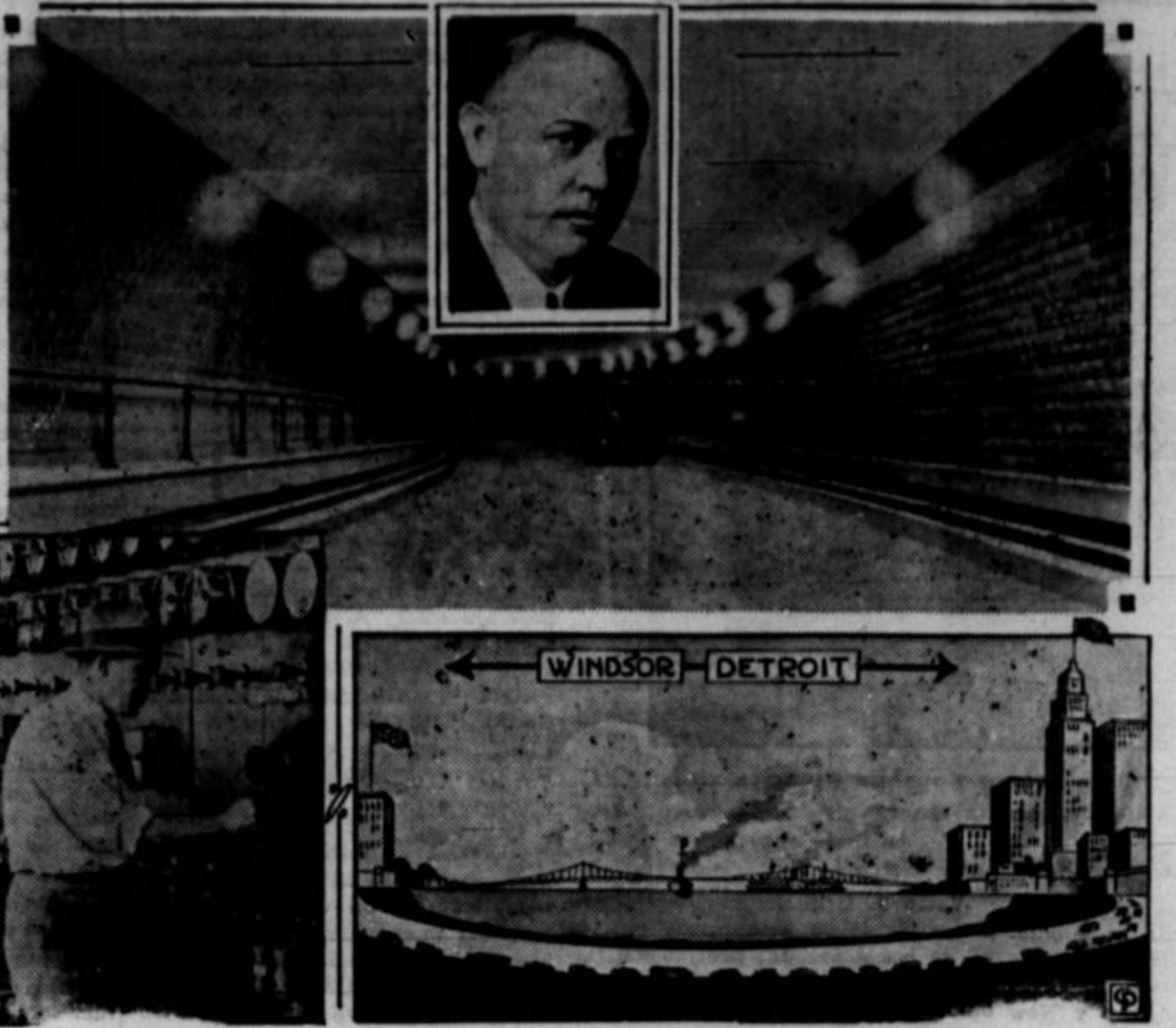
V nekem zaporu so preiskali glave zločincov, da doženejo, ali so to talentirani dečki, ki so vsled okolščin zašli na napačno pot, ali pa so se pokvarili vsled svoje mentalne slabosti. Ugotovili so, da so večinoma zelo pu-hloglavci, čemur eni ugovarjajo češ da so kriminalci ponavadi zelo nadarjeni, energični ljudje. Milwaukee Leader je mnenja, da so v zmoti, kajti nadarjeni zločinci ne ropajo z nasilnimi, nepostavnimi metodami, nego le-galno, in teh ni več.

VIŠJE POŠTNINE

Ameriška poštna uprava deluje za sprejem predlogov, s katero bi se povisala poštnina posebno za pisma prvega razreda. Zdaj je že na unčo, glavni poštar pa hoče, da naj bo 3c. Vzrok je deficit, ki ga dela poštni obrat.

Ako bi ameriška pošta umaknila subvenčijo ameriški parobrodni družbi, aeroplanskim kompanijam, ako bi umaknila privilegije političarjem v Washingtonu, ki lahko pošiljajo tone pisem po deželi zastonji, pa bi odpravila deficit. Namesto tega hoče hraniti pri-nizjih poštnih delavcev in s povišanjem po-štnine.

TRI POTA ZA ŽEJNE IZ DETROITA V KANADO

Ta mesec so otvorili z Detroitu še eno pot v Kanado, oziroma v mesto Windsor na kanadski strani. Vsakdo si lahko izbere pot: nad kanalom, pod kanalom, ali pa po kanalu. Slednji je najstarejši način, ki je bil v rabi skozi eno stoletje. Novi tunnel je milo dolg. Prošlo leto je bil otvoren promet most nad kanalom. Slika na vrhu je tunnel na ameriški strani. Spodaj na levu so električne regulacijske in ventilacijske naprave za promet v tunelu. Na desni skica tunela pod kanalom. Na vrhu v okviru inženir B. R. Value, ki je vodil gradnjo tunela.

GLEDALIŠKO PISMO IZ LJUBLJANE

Otvoritev operne in dramske sezone.—Slovenske novitete.

Lepo uspela opera.

Ljubljana, 5. nov. 1930. Potekel je že mesec, kar so se vrata naše drame odprla novi sezoni. Nekaj dni za njem so se odprla tudi vrata opere. Drama je v tem mesecu uprizorila že šest premier, od teh dve slovenski, novi deli. opera pa je uprizorila premieri ruskega komponista Borodina "Knez Igor" ter italijanskega komponista Verdia "Moč usoode". Poleg tega je opera ponovila več uspelih oper iz prejšnjih sezoni, opereta pa je uprizorila "Veselo vojno".

Drama je otvorila sezono kar kar že večkrat spet s Shakespearem. Na novo je pod istim režiserjem Osipom Sestom uprizorila "Sen krasne noči", pravljeno komedio, ki jo je ljubljansko gledališče uprizorilo prvič že pred deseti leti leta v preduvu Otona Zupančiča. Zasedba je bila docela nova. Oba ljubljanska para so igrali Gabrijelčičeva in Boltarjeva ter Jan in Zeleznik. Vilinskograljico je igrala Šaričeva, ki je bila odlična, dočim o ljubljenskih parih ne moremo reči istega. Posebno pri premieri, pri otvoritvi sezone je ves večer potekel nekam nesrečno, ker so bili igralci menda še kar okorni od počitnic in se kar niso značili na odru. Mnogo boljši so bili komični rokodelci z Današem v logi tkalcu Klopčiča na čelu. Mislim pa, da je režiser nekoliko napačno zrežiral te rokodelke, ker jih je napravil komične z jecljanjem, zavijanjem oči in s podobnimi stvarmi. Rokodelci jemljivo svoj "teater" docela resno in v tej nesrečni resnobi bi morala ležati prava komika. Vendpa gre priznati režiseru drugača dober potek igre in še posebno incenstorju Uljaničevu, ki je dal uprizoriti lepo o-premo.

Drama je slovensko delo, je dobro delo in ga bodo vsekakor tudi mnogi podeželski odrupričarjali z uspehom. Drama "Pravljico o raski ptici" priporočamo tudi slovenskim ostrom naših ameriških rojakov. Izala je v letosnjem "Ljubljanskem zvonu".

Drama premijera je bila uprizoritev slovenske izvirne stvari in sicer drame "Pravljica o raski ptici", ki jo je napisal Makso Šnuderl. Bila je uprizorjena lani prvič v Mariboru. Drama je vzeta iz povojnega časa. Vsebina: Mož France se vrne iz ujetništva v Sibirski domov k svoji ženi Bredi, ki pa je omožena s Tonetom. Med vojno je bila prejela poročilo, da je njen mož France padel, pa se je omožila vnovič. Drugi mož Tone je trgovski človek skozi tudi igralci so se potrudili in

vi mož, ga hoče z odkupnino dali najboljše. Glavno vlogo odpraviti. Mož France pa je igrala igralka Nablocka zelo človek srca in misli pridobiti znova ženo in dom. Začne se pravda. Breda, ki je v drami nemogoče orisana, je zdaj za Toneta, zdaj za Franceta. Sodišče razsodi, da je Breda po vseh zakonih žena prvega moža in da druga zakona sploh ni bilo, ker je bil prvi mož živ. Radi hiše, ki ji je Tone prizidal novo nadstropje, pa odloči razsodišče, da je Tonetova, le dvojno jo mora plačati Francetu. Breda koleba med obema možema, kakor ji kaže. Le sestri je Francetu zvesta. Ko France spozna, da je izgubil dom in da je izgubil ženo, ki ga nikoli ni resnično ljubila, se ustreli. Breda ostane sama. Tone: "Moje sožalje, gospa!" Koniec.

Drama torej, ki ji stoji v ozadju vojna, le da je mnogo zabrisana z dokumenti sodišča in razsodbami. Prvo dejanje drame je zelo dobró, ostala dva sta dokaj slabotnejša. Vendpa je režija Milana Skrbinske, ki je precej stvari prečrnila, da je igralca zavrgel dočele, da se v skrajnem obupu s svojimi tovarisci zateče v češke gozdove ter osnuje razbojniško drhal, ki ji je on sam poveljnik Franceta peče vest in izvrši samom prav dobro. Razbojnički vderejo v grad. Karl osvobodi očeta iz ječe te pripelje s sabo Amalijo, svoje dekle, z gradu. Razbojnički ga opozorijo, da je prisegel, ostati njim zvest vse življenje. Karl se prisegi uda, zabode Amalijo, sam pa se predra oblaster.

Sasi je v delu toliko romantične, uprizoritev, kakršna je bila na ljubljanskem odru, ima trajno vrednost. Karla je igral Levar, ki je podal vlogo takoj resnično, da mu je le čestitati. Zelo dobra sta bila tudi obajda njegova, ki sta ju igrala Kralj in Skrbinek. Franceta: Moora, spletkarja in podležnika je igral Zeleznik, ki pa je za to vlogo mnogo prešibak. Dalje kolikor je mogel, a bilo je premalo. Tu nam je manjši Rogač, ki nam ga je vzel Praga. Na uprizoritvi je Šestu čestitati.

Dalje je drama dala še na novo zrežirano "Mladolejetje" ruskega dramatika Leonida Andrejeva v režiji ravnatelja drame, pesnika Pavla Golje. Te dni pa je bila premijera Nušičeve komedije "Gospa ministrica", ki bo zabavala še dolj ljubljanske gledalce (in igralce) in ki bo gotovo nastopila zmagovito pot tudi po vseh naših podeželskih odrih. Zakaj Nušičeve stvari so zabavne in lahitke. O teh dveh uprizoritvah tudi igralci so se potrudili in

vah, ki ju vaš poročevalec ženi videl, bom pisal prihodnji.

Opera je začela svojo sezono s premijero opere "Knez Igor" ruskega komponista Borodina. Ta uprizoritev je bila tako dobra v vseh ozirih, da takšega večera v naši operi že dolgo nismo doživelji. Ruska glasba, ki so jo poveči dobro zapeli in orkester dobro igral, režija, inscenacija, kostumi, maske, celo pleksi so bili na izredni višini. Peli so Grba, Marčec, Kavčnikova, Krizaj, Kovač, Zupan, Rumpelj in drugi — vsi sijajno. Vzorna predstava, kakršnih pri nas kar nismo vajeni več.

Oba teatra se torej trudita vsak po svoji moči in data, kar in kolikor le moreta.

Veno Venomer, Ljubljana.

Jugoslovanski Fourth of July

V čikaškem Ashland avdiju bo imela 30. nov. večer režimska skupina, ki se zbira okrog jugoslovanskega konzula, slavnost, katera po njenem zatrdilu pomeni za Jugoslavijo, kar pomeni za Zedinjene države 4. julij.

Laž je dovoljena v svobodni in nesvobodni deželi, v slednji še najbolj. Le resnica je zatirana.

V Aleksandrovi kraljevini so za "četrti džulaj" praznovali Vidovdansko ustanovo. S prihodom diktature je bil "četrti džulaj" ukinjen, namesto tega pa praznujejo le postanek Jugoslavije, ta svoj praznik pa ovijajo s frazo o osvoboditvi jugoslovanskega ljudstva.

Lani kot letos je slučaj zatirala, ali pa se je le tako primerilo, da se je vrnila ta slavnost, oziroma se tudi letos vrši, na isti dan, kot koncert "Save".

Mi nimamo nobenega vzroka, da se bi navduševali za slavnosti tistega režima, ki je preveden v Jugoslaviji Proletarca, ki prevede Cankarjeve igre, ki cenzurira delavške knjige in liste, ki prevede vsak delavški shod, in ki ustvarja položaj, v katerem bodo po vzgledu italijanskega fašizma dovoljene le še kompanijske strokovne organizacije.

Za proslavo jugoslovanskega "četrttega džulaja" dne 30. nov. smo dobili dopis s pozivom, naj napišemo tudi "editorial" za oglaševanje njihove prirede. Podpisani je B. Martinovič. Dopis je napisal Andrej Kobal, bivši zaveznik komunistov, kandidat komunističnega progresivnega bloka za urednika glasila SNPJ., sedanj zaveznik franciškanov v Lemontu in Ameriškem Slovencu ter že bolj vzorna.

Sin grščak Moora, Franc, je spletkar in podla duša. Sonjega brata Karla očrni pri očetatu kot propalico ter načušča očeta, da zavrže Karla kot svojega sina. Nato zapre še očeta v ječo ter se proglaša za vladajočega grofa. Karl, mislec, da ga je oče zavrgel dočele, da se v skrajnem obupu s svojimi tovarisci zateče v češke gozdove ter osnuje razbojniško drhal, ki je on sam poveljnik Franceta peče vest in izvrši samom prav dobro. Razbojnički vderejo v grad. Karl osvobodi očeta iz ječe te pripelje s sabo Amalijo, svoje dekle, z gradu. Razbojnički ga opozorijo, da je prisegel, ostati njim zvest vse življenje. Karl se prisegi uda, zabode Amalijo, sam pa se predra oblaster.

Ljudem, ki so dali že toliko stotakov za vzdrževanje njihovega ljudstva, je šele dokazala, kaj more ustvariti delavnost ljudi. Izvršila je vse družačna čudežna dela, kot so egiptovske piramide, rimski vodovodi, gotske cerkve, izvedla je vse drugačne pohode, kot so preseljevanja narodov in križarske vojne... Buržuažija je v svojem komaj stolnem razrednem gospodstvu ustvarila bolj napokipene in kolosalnejše proizvodničke sile kot vsi prejšnji rodovi skupaj. Ukrivitev prirodnih sil, stroj, uporaba kemije v industriji in poljedelstvu, paroplovba, železnice, električni brozaji, oploidle celih svetovnih delov, ureditev reke za plovbo, cela novoformirana ljudstva." To je pozitivno delo buržuažije. Sedaj pa negativno: ustvarila je proletarijat, nepregledne, anarhistične gospodarske razmere, ki se jih ne da obvladati, periodične krize: beda in pomankanjanje radi nadproducije in obilice bogastva, preoblaganje in brezobjektivno izkoriscanje delavcev, katerih delovno silo se kupuje za najpotrebejšo, najmanjšo količino živiljenskih sredstev. Te razmere kažejo, da postajajo proizvodničke sile obsežnejše in golinjajše kar kar razmere, v katerih delujejo: gospodarstvo lahko proizvaja v nudi mnogo več dobrin, kakor jih pa more porabititi družba pod zakoni lastnine, to je: razdelitev in efektivno povpraševanje zaostajata za blagovno produkcijo in ponujanje.

Ceski listi v Chicagu že tedne oglašajo, da nastopi Banovec isti večer z glavno vlogo v operi "Hofmanove pripovedke". Opera se prične ob 8. v dvoranu na Kedzie Ave., blizu 24. ceste. Konzulova slavnost se vrši pred cejom stran isti čas. Kako bi mogel Banovec istočasno nastopiti v obeh sporedih, je uganka.

Kdor hoče, gre lahko na to slavnost režimovcev in se izkriči z živijo kljuc kralju "osvoboditelju" in gospodarju konzula. Ne moremo pa priobčevati za take prirede oglaševalne dñe, v katerih je več neresnice kot resnice. Sicer pa se boomo za režimovci še mnogo pomnili.

SOCIALISTKA V ZBORNICI.

Lilith Wilson iz Readinga je prva ženska, ki je bila v Pensylvaniji izvoljena v poslansko zbornico na socialističnem ti-ketu.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ.

(Nadaljevanje).

2. Komunistični manifest.

Kakor v Parizu je tudi v Brüsslu iskal Marx stik z nemškimi delavci, da jih pouč

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dne velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Zamajala se mu je pred očmi dozorela pšenica, kakor valovi se je zazibala pod topnim lopatinskim vetrom. V mislih stoji Miška kot gospodar na razgonu in se pogovarja z lopatinskimi mužiki.

— No, kako je Miška? Žetev je tu!

— Jutri začnemo.

In tamle je mati s srpom in brat Joška s srpom. Fjodinka leže brez srpa — majnen je ...

Na vsak način treba potrpeti. Krila ne sme tu prodati.

Miška je dolgo hodil po peronu. Utrudile so ga gospodarske misli, noge so postale težke. Usedel se je poleg vagona, da se nekoliko odpočije. Tako je utrujen, da je prislonil glavo h kolesu. Krepko ga je zazibal v sen gladen delovni dan, zazibala ga je radost kmečkega sanjarenja.

Zjutraj je skočil kvišku in se ni ničesar zavadel. Na hrbtnu je bilo tako lahko.

Segel je z roko nazaj. Vreče ni.

— Nebeški Bog!

Pogledal je pod vagon. Nikjer nič.

Vrgel se je naprej. Nikjer nič.

Zbežal je okrog štirih vagonov. Nikjer nič.

— Sveti Bog!

Znaj mu je tekel s čela, pod srajco je mokro in srce je okamenelo ... Ne utriplje.

— Ukradli so mi!

Noge so se mu začibile. Miška je sedel na zarjaveleni tračnico in bridko zajokal.

Veliko človeško gorje je leglo na majhnega Miška, ga pritisnilo in davilo. Padel je na obraz med tračnice kakor z ostrim nožem zaklano jagnje.

Ukradli so mu vrečo s krilom ... poslednjo radost.

Izmaknili so mu poslednjo nadejo.

18.

Miška je jokal eno uro, jokal je dve uri — nekaj je bilo treba delati. Izjokal je polovico nesreče in začel je hoditi po tračnicah za postajo. S tega kraja je treba proč. Odšel je kakšnih dvajset sežnjev, a se je spomnil na Serjoško. Posloviti se treba. Morda se ne bosta več videla. Naleti na dobrega človeka, pa mu pomore, če ne naleti — pogine. Miška še nekoliko potrpi. A če do večera ne dobi ničesar, kdo ve, kaj se zgodi z njim. Najbrže bo konec vsega ... Vleže se vsled gorja in nikdar več ne vstane. Ljudem ni potreben, in če ga kdo zapazi, se obrne nalač v stran. Mnogo, poreča, naših tu leži, naj umre ...

Ej, solnčece, ne sijaj ... s tem me ne razveseli ...

In ti, zvon, zaman zvoniš iz cerkev ... Težko je siromaštvo, težka človeška žalost ...

Kruha bi rad!

V bolnici so Miško sprejeli neprijazno.

— Kaj hočeš?

— Serjoška leži tukaj.

— Pridi jutri, danes se ne sme.

— Samo nekaj trenutkov.

— Umrl je, ni ga.

— Kaj, umrl?

— Idi, idi! Ali ne veš, kako človek umre?

Pokopali smo ga.

Eh, ti Serjoška! Kako nesrečen dan je danes! Miška je poselil na stopnicah bolnice in nato legend pod drevo.

Slabo je. Krila ni, kruha nikdo ne da. Pa zakaj gavrani tako kriče? Glej, tam leze, kako se mu že pravi ... hrošč. Treba ga je vzeti in pojesti. Jedli smo lopatinske pse in mačke, a tega hrošča ...

In tam skače vrabec. Vsekakor še žive vrabci. Oho! Jaška bi ga svojo puško ...

Sklonila se je nad Miško suha, gladna smrt in mu diha v obraz z rjenim, soljenim kruhom. Odkod kruh? ... Vzdigne kapo in kapa diši po kruhu. Poduha ... in jo vrže proč ... Odtrga travo in jo žveči. In zopet se mu zapro oči, vse žalostne.

Smrt.

In vendar se najdejo še dobrji ljudje.

Pred Miško je stala suha, gladna smrt in štela poslednje ure in minute Miškovega življenja. Že se je dotaknila ust s svojimi hladnimi prsti, že je položila svojo roko na njegov hrbot in mu govorila: ozri se v poslednji ura na tuje, daljno nebo ... glej ga. Beži v mislih in z obupom med Taškentom in Lopatinom, trgaj v srcu misli kmetiča-gospodarja. Trkala je smrt kakor s težkimi škornji po senčih Miške in šepetalna v ušesa:

— Zakaj jokaš? Vse zaman, nikdo ti ne pomore.

Toda v tem času je šel mimo sodrug Dunajev iz orta-čake. Zagledal je dečka, ki se mu je zdel znan in ga je vprašal:

— Ha! Mihajlo Dodonov Kaj se valjaš tu?

— Moči so mi odpovedale.

— Kaj ti je?

— Brez moči sem.

— A-a, ni dobro!

Miška gleda sodruga Dunajeva. Zdi se, da je ta človek dober in njegov glas prijazen. Ali bi mu ne povedal svojega gorja, mogoče bo pomagal. Vidiš, tudi rdečevnojško zvezdo nosi. Mogoče je komunist, kakor pri njih Ivan.

— Sodrug Dunajev, ali imate majhen košček kruha?

— Zakaj?

— Tako rad bi jedel. Bojim se, da ne zblim.

A Dunajev se šali:

— Zakaj se bojiš?

— Mati je ostala doma. Če se ne vrnem, propade tudi ona z otroci vred. Pomislite, v kakšnem položaju sem ...

Dunajev si suče brke z enim prstom in se smehlja.

— No, zakaj ne! Pomagati treba, če si takoj obupan. Pojd počasi z mano.

Ali sanja ali je resnica?

Prišla sta v orta-čeko. Dunajev govoril svojemu podrejenemu:

— Sodrug Simakov. Tega dečka treba nahraniti in spraviti na vlak. Naj se pelje štiri postaje.

Ne, to niso sanje.

Ponudili so Miški štiri kose kruha, juho in zrezek ter se smejejo.

— Jej, Mihajlo Dodonov! Po domače! Če boš obupaval, boš propadel. Ali si v stranki?

Ali Miški pada žlica od radosti iz rok.

— Celico imamo pri nas.

— Si v njej?

— Včasih. Ivan je pri nas komunist. On hodi.

Sodrug Dunajev suče brke z enim prstom in ogleduje Miško.

— Izborni mužik si, Mihajlo Dodonov. Kar vse pojed ...

Miška je planil ves gladen na toplo hranu. Oznojil se je po vsem telesu in težko diha. Na nosu in okrog ušes se delajo kapljice.

— No, kako sedaj? Prideš?

— Pridem.

Spravi ga v vlak, sodrug Simakov, na mojo odgovornost. Kmalu odpelje vlak v Taškent.

Čudni ljudje!

Aretirajo te, če se hočeš peljati brez karte in sami to spravijo v vlak brez karte. Ali je Miškova nesreča vplivala na nje, ali pa so ljudje v resnici takšni ...

Sodrug Simakov je odprl vrata v vagon. Mužiki so skočili k njemu — kar deset naenkrat. Načelnik je. Kar hoče, vše lahko naredi.

— Vzemite tega dečka.

— Ni prostora, sodrug. Radi bi, a ni prostora ...

Simakov se je nalač potuhnil.

— Kaj naj storim, sodrugi? Uzakano mi je, da ga spravim v vagon — načelnik je ukazal.

Mužiki se zganejo. Z vseh strani ogledujejo Miško, z očmi ga tipljejo.

— Kakšnega človeka spravljam k nam. Kakšna čast!

19.

Ponoči se je vlak zganil.

Gromko je rožljala lokomotiva pri vzponah, hrvzala, sopla, pa spet padala naglo, kakor v ogromen prepad. Strašno se je zibal vagon, kot bi hotel skočiti s tira. Vreče so padale s polic, zabožki so ropotali, udarjale so železne polknice v dveh oknih ter lovilne tople zvezde, na črnem, bežecem nebu.

Kakor konji so se suvali mužiki v temi, bili po glavah drug drugega z iztegnjenimi nogami in prelagali vreče.

— Cigava je ta vreča?

— Cigava kružka je pod mano?

— Kdo to?

— Kan stegaš roke?

Prasketale so šibice, ustvarjale pege. V oči so padala kratka, zamršena telesa z dvigajočimi se bradami. Ženske so civilne.

Miška je ležal in lahko mu je bilo. Pomirila ga je topla hrana, a pod pazduho ima štiri kose kruha.

(Dalje prihodnjič.)

KRONANJE CIGANSKEGA KRALJA

Ta, ki ga vidite na

sliki, je kralj Mihael II.

Njegovo plebejsko

ime je Mihael

Kwieka. Rojen je

bil 1. 1872 v Brzesku

na Poljskem. Po

polku in plemenu je

cigan in bil je oklican

za kralja ciganov na

Češkem, ki govoril

poljski jezik. Je katoliške

verouzgodnosti in oženjen.

Njegova kraljevska

administracija šteje 25

članov. Mihael II. ima

14,000 podanikov.

Toliko je namreč ciganov,

ki prostovoljno

priznavajo njegovo

avtoritet.

Ima veliko delavnico kot

tovar, v kateri vposluje

550 ciganov.

Druži gredo po deželi in

jih prodajajo.

Njegova krona je zlata in

ima tudi dragulje.

Vredna je visoko vsto-

to. Kralj ciganov Mihael Kwieka II., ni re-

vež. Razen velike delavnice za kotle ima tri hiše, katere mu

služijo za dom pozimi.

V njih ima nastaneno cigansko vlado.

Prestolonaslednik je njegov sin Vladimir, ki je dopolnil 17. leto.

MIHAEL KWIEKA II.

PRISPEVKI V OBRAZBNI

SKLAD "ZARJE"

odsek kluba št. 27 J. S. Z.

I. IZKAZ.

V obrambni fond "Zarje", odsek kluba št. 27 JSZ., katera se bori za svoje ime ter imovo proti sodnemu postopanju nasprotne skupine, so prispevali do 17. nov. sledenči:

Cleveland, O. — Vincenc Jurman, \$20;

Rozi Jurman, \$20; druš. Vodnikov Venec SNPJ., \$10;

Edv. Branisal \$10; August Komár, \$10; Jos. Kodrich, \$5;

Fr. Jerina, \$5; neimenovan, \$5; Jerry Rožanc, \$5; Fr. Vidmar, \$5; Matt Mesec, \$5; John in Mary Bajt, \$5; Jakob Svilgelj, \$2.50; Jos. Tomšič, \$1; Peter Segulin, \$1; Jos. Lever, \$1. Skupaj \$120.50.

Girard, O. — Klub št. 222 \$5.

Detroit, Mich. — Peter Benedit, \$5.

Chicago III. — Fr. Zaitz, \$2.

Skupaj v tem izkazu \$132.50.

II. IZKAZ.

Chicago, Ill. — Anton Garde, \$5; Chas. Pogorelec, \$5;

Z REŠILNIM ČOLNOM NA BERMUDO

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vas pravice do ponatisa in Proletarca pridružuje avtor.

(Nadaljevanje).

"Kaj ste zblaznili," je odskočil Venecij in s strahovitim pogledom ošnil plasne obraze ki so stali in od povsod režali vanj.

"Gospod, gos-gos-gospod," je jecal John in se pobiral s tal, "za-za-muuuu . . ."

"Govori človek!"

"Zamudili ste, gospod," je bruhnil John. "Išejo vas, že davno bi morali nastopiti, že davno . . ."

"Tako? In toliko ljudi me išče? Divjaki!"

Pograbil je skodelico, da bi jo vrgel za bežečimi Crnci, pa ga je Madalena prijela za roko. "Nikari!" Je rekla s prosečim glasom.

"Sironaki so."

"To je vendar šala," se je izgovoril krotilec videt, da ni pripraven čas razkazovati svojo oblast nad podložniki. Počasi je približal skodelico k spodnjem ustni in posrebal zadnje kapljice že hladnega čaja. Potem je poklical Crnca in mu ukazal: "Ostani tu dokler se ne vrнем!"

John je na pragu obilzil debelo spodnjo usto in razmišljeno prikimal. Potem je gospodarju pomagal obleči škrilatni jopič in mu odrgnil čevlje. Venecij se je sklonil k Madaleni in ji pošepetal prav na uho. Madalena je prikimala in se nasmejala. "Ti pa," se je krotilec obrnil k Crnemu, "sedi tu na prag in čuvaj to belo dekle, da ji kdo ne stori kaj žalega!" Potem jo je pogledil po črnih kodrih in stopil čez prag.

Crnec ni znal španski in tudi francoski ne. S krotilem je govoril v maternem jeziku, ki ga je razumeval v vsem cirkusu samo Venecij. Samo, da je ni pojeder: si je misil in se zavali na nočranje stran pripruh vrat. Potem je strmel v dekle, napinil obraz in busni v smeh. Hip nato se je zresnil, se zopet napinil in zopet bruhnil v smeh. Tudi Madalena se je smejala. Tu je res zanimivo življenje! V tem ogromnem živem gnezdu bi se dalo doživeti še marsikaj. Stopila je pod ogledalo in si popravljala kodre, ki jih je bil strasti krotilec spravil popolnoma iz reda. John je tedaj vstal, se previdno bližal beli ženski in ko je stal ob njej, stegnil svoj dolgi kazalec in z njim potegnil po njenem belem licu.

Madalena je odskočila in podbočila desnico.

"Pujsek črni!" se je razhudila.

"He-hi, he-hi," se je smejal črnc od veselja, da je videl, kako se bela ženska jezi. Kaj je rekla ni razumel. Počasi se ji je zopet bližal in s stegnjem prstom kazal nanjo: "Hu-li, hu-li!" očividno je hotel povedati, kako mu ugaja; zakaj kmalu nato je položil roko na srce in sklonil glavo. Tako je stal pred njo dojak časa in sa sebi nerazumlivo mrmljal. Potem je stegnil roko, a tisti hip ga je zgrabil nekdo za vrat. Še preden se je ozrl, je že sedal zunaj na travi. Venecij je za seboj zaprl vrata in se s sladkim obrazom približal dekleti.

Naslednje dopoldne je zavozil v sredino mesta pred Europa hotel črno prepleškan avto. V naslednjem trenotku je izstopil črni John, odprl vrata in se naklonil. Madalena se je nasmejala njegovim belim očem in stope s krotilem, ki je bil stopil za njo, skozi stekleni vhod.

Kmalu sta stala pred sivolasim človekom. Bil je to gospod Rogletti direktor in lastnik cirkusa.

"D'A," je pritrdil Venecij, "to je moja starznanka. Prepotovala je vso Španijo, vso Francijo, in evo — našla me je sinčič, malo pred predstavo." Gospod Rogletti je stresel sivolaso glavo in se prijazno naklonil mladi elegantni dami. Po kratkem razgovoru je Venecij izrazil njen željo, da bi ostala pri tem podjetju in da bi ji odkazali primerno mesto.

"Kaj bi vas veselilo?" se je zanimal po kratkem molku gospod Rogletti.

"Jahanje," je pogledala izpod čela Madalena.

"Na konju?"

"Da."

"Nu," je kar hitro odločil Rogletti, "vadite se. Vadite se v jahanju in," je pogledal Venecija, "skupno z Anitto in Meri v plesanju na žicah. Najpreje seveda samo tri čevlje od tistih potem stopnjema više in više. Potem bomo videli," se je nasmehnil, "ako boste tudi v umetnosti dosegli toliko lepoto, kot jo je podarila vaša zunanjost narava, potem uspeh ne izstane."

Od tega dne je ostala Španka, kakor je rada imenovala samo sebe, v cirkusu. Vadila se je dan za dan v jahanju in plesu. Napredovala je dokaj naglo, v pogumu pa je že iz prvega početka prekosivila ostale sovrstnice. Gospod Rogletti, ki je od časa do časa osebno prisostvoval trainingu, se je divil nadarjenosti mladega dekleta. Kmalu je spoznal, da postane Madalena njegova prva moč in njena izvajanja privlačna točka celotnega programa. Često jo je povabil k sebi in se razgovarjal z njo o tem in onem. Veneciju to ni ugodalo. Madalena je postala napram njemu

hladnejša, kar krotilec ni mogel preboleli. Svojo jezo je kazal nad živalmi. O kolikokrat je po nedolžnem padal bič po njih!

Ko je neko jutro škripajo prestopil prag kletke in ošvrlnil starega tigra, se mu je ta postavil v bran.

"Poglej!" je dejal Madalena, ki je stala z mrkim obrazom onstran kletke, "tudi živali se mi hočejo izneveriti. Ali," je zaškripal z zobmi, "dokler poje ta bič, se ne strašim ukriti nikogar. Zapomni si, Madalena!" Potem je počil z bičem in sunil z ročajem tigru v žrela. "Molči, godrnatja!" Tisti hip se je zver sklonila do tal in se zagnala vanj. Venecij se je opotekel, tiger je odpil žrela in zasadil ostre zobe v njegovo meso. Madalena je kriknila in zbežala. V naslednjem trenotku se je valjal krotilec v enem samem klopčetu po tleh. Z zadnjimi močmi je pograbil bodalo, ki ga je nosil vedno za pasom in ga zasadil tigru v vrat. Kri je brizgnila po kletki in se pomešala s človeško. Razjarjena zver je zatulila in se strašneje poprijela svojo žrtev. Z nadčloveško močjo je zgrabil Venecij nasprotniku spodnjo in z drugo roko zgornjo čeljust in se s pomočjo lakajev, ki so prihiteli na pomoc, iztrgal hropecemu tigru iz žrela. Zverini je obtičalo bodalo v vratu. Krotilec ga je še zgrabil za ročaj in zavrtel, potem pa se opotekel in zgrudil.

Ležal je mesec dni. Prevažali so ga iz kraja v kraj, kamor je pač podjetje potovalo. Madalena ga je izpočetka često obiskovala, kesneje pa ga je mrzila bolj in bolj.

Venecij je občutil novo bol — bila je hujša od one, čutil jo je v srcu, čutil v krvi . . .

Nekoč je bilo. Venecij je bil okreven. V garderobi si je pred ogledalom Madalena ravno lišpal obraz, ko ji stopi za hrbet krotilec. Zgrabi jo s koščenimi rokami okrog pasu in privije k sebi.

"Madalena," jo je pogledal očitajoče, "vi me zapuščate?"

"In?" mu je ona osorno pogledala v oči.

"Madalena!" je skoro zatulil njen ime in jo tesneje privil k sebi.

"Pustite me," se je zvijala ona, "kaj hočete od mene?"

"Vas hočem, moja kri vas hoče . . ."

"Nikdar," se mu je izvila črnelaska in udarila z nogo ob tla. Venecij je stopil korak nazaj. Že se je hotel vrči nanjo, ji strgat tanko oblačilo in se usesati v njeni telo, toda ko je stremel v njen pogled, se je čutil premagajega, zakaj, bil je hujši od levjega. Razpustil je pesti, še enkrat ostro zasadil pogled v okrutnico in odšel brez besede. V kletki so tulili levi, podal se je k njim, zakaj tu se je čutil močnejšega od njih.

6.

"Se pol ure," je rekel sam sebi gospod Major, ko je pogledal na uro. Stopil je nestrpno par korakov naprej, pogledal po morju in puhiel oblak dima proti juntranjemu nebnu. Ribiči so vlekli čolne v vodo, kadili iz pip tobak, ki so ga bili sami naskrivaj pridejeli in čebljali med seboj o srečnem lovu, ki se jim obeta. Nebo je bilo prazno, le ogromna rdeča obla se je dvigala po njem iznad morja in ga zlatila s svojim bleščenim sevom.

Uro kasneje je padla brez besede v njegov objem gospodinja Hedy . . . Dolgo sta molčala, potem sta si pogledala v oči, kakor da dvomita v breznejno srečo, ki jima je znova zasijala po tolikem udarcu usode.

Plavolaski so komaj slišno zatrepetala ustna.

"Noč naju je ločila, jutro združilo."

Mesec dni po tej združitvi sta stala pred oltarjem v svitu plapolajočih sveč. Kolika sreča! Kdo izmed njiju je nekaj časa preje upal na ta dogodek? Vsi doživljajti bližnje preteklosti so bili skriti v njunih srčih, nikdo ni izdal bojev, ki so se bojevali v njem. V sreč pa gledati ni mogoče in usta ne smejte govoriti kar ono čuti, kar hoče dati iz sebe.

Na svatbi, ki se je vršila v malih dvorani hotela Esplanade, je bilo mnogo odličnih gostov. Številni prijatelji so s svojimi soprogami posedili okrog bogato obloženih miz in nazdravlji srečnemu paru.

Bilo je pozno v noči. Življenje na gostiji je postajalo razposajeno. Strežaji ki so se tudi sami upijanili, so postajali neokretnejši in tudi godci so bolj tjavendan vlekli po strnah, ter z motnim očmi gledali preko svojih not v plesoče dame, ki so jih gospodje le s težavo vrteli po gladkem parketu.

Po končanem komadu, ko navadno zavlada trenotna tišina, so se v dvorani hipoma odprla stranska vrata. Mover, ki je sedel ravno nasproti, je nagubančil čelo. Na pragu je stala ženska ovita v črmino z masko na obrazu. Nemo je stala in strmela razposajene svate, ki pa so postali v tem trenotku pozorni in z resnimi obrazi zrli v masko.

Hej Allie!" je zaklical nekdo iz družbe, mislec, da se je našemila njegova soprga, ki jo je bil proti njeni volji pustil doma. Masko se ni genila. V Moverju je stala težka slutnja. Madalena?

(Dalje prihodnjic.)

Jaz sem se zdržal rabe njegovih izrazov ker amatram, da z nemum zmerjanjem ne dosežem níčesar pri razsodnih ljudeh. To radevolje prepričam njemu, ki je mojster.

Govor o socializmu. Res, Pire in drugi so v zmoti, ako menijo, da je Grill kdaj socialist iz prepiranja — bil je radi mode ali ker je tako takrat neslo. Gorje pa gibaju, nismo tako imelo tako socialiste. Jaz ga nisem imel za iskrejnega socialističa in nisem se motil, delo ga pokazuje Sola življenja in kaj ga je naučil je njegova osebna stvar. Pravi, da so "kompromisi včasih potrebni". Kot dober progressiv je smatra dobro, da je "včasih" dober kompromis z Maschkejevo republikansko mašino. Iz to komu v korist — ako ne osebnim ambicijam! Kot dober človek pomaga svojemu bližnjemu. Članom socialističnega kluba je tudi pripomogel do velikih tožbenih stroškov — do boljih delavskih pravic . . .

Dne 26. novembra, večer pred praznikom ima veselico druž. Zvezda 27. SSPZ.; ob tej priliki vprizor tudi kratko burko. Dne 29. nov. ima zavabno priredbo pev. druž. Zvezda 27. dec. pa druž. št. 124 SNPJ. Odbor obljubuje na tej veselici koncert slovenskih harmonikarjev, katerih v Forest City ni malo.

Takojčini paragraf spet precizira pove s kom imamo opravka. Pravi: "Hijene v volkovi, le tulite, le tulite, kajti prav dobro vem, da je to edino, cesar ste zmožni." Dobro poznava samo sebe! Ali ne pristaja gornje pravilnosti? Ali ne pristaja gornje pravilnosti? Razpravljajo na prihodnjih sejih 14. decembra. Na prejšnji seji smo spremeli za v bodoče čas zborovanja. Prihodnja seja se prične ob 2. polodne namesto ob 7. zvečer. Udeležite se je polnoštivo!

Joseph A. Siskovich.

*

Vesti iz Forest City, Pa.

Dan po volitvah je zavedno delavstvo zopet spoznalo, da pretež deljudstva vzlič depresiji in brezposelosti glasujejo za stranki, ki sta odgovorni za sedanjih sistemov ter obstoječe razmere. V vseh treh naših tukajnjih naseljih je bilo 34 glasov za socialistične kandidate, največ v mestu Browndale, kjer je večina naših sodrov.

Obrat v tukajnjih rovih se je nekoliko izboljšal. Radi tega je tudi državno življenje življenje. Ustanovljeno je bilo novo angleško poslujoče društvo, ki pripada k SSPZ. Angleško poslujoče društvo SNPJ. postaja tako aktivno. Pozna se, da mu to živahnost ustvarjajo sinovi in hčere naših sodrov. V tenu treh

Anton Zaitz.

Anton Zornik
HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Počni v pralni stroji naša posebnost.
Tel. Herminie 2221.

CHICAGO

V nedeljo 30. novembra

KONCERT

“SAVE”

Zadružna banka
Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejemljiva denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošiljk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po cenam.

Denar, ki se namenava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružna banka o tem obvesti in naroči izplačilo. Nač upravnih zastopnik za Ameriko je Joseph Merton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obražajte se na

Obražajte se v vseh bančnih poslih za staro kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Najlepši božični dar

je v gotovini. Ako Vaši znanci in rojaki prejmejo dar v gotovini si sam lahko kupijo kar žele, ali kar najbolj potrebujejo. Darovi, ki jih prejmejo pred božičem bodo dvojne vrednosti zanje.

Naše direktne zveze z bankami v staro domovini, in naš obilni promet, nam omogočajo, da vsako pošiljatev odpremimo v najkrajšem času in po najnižjih cenah.

Tisočeri naši odjemalci so najboljši dokaz, da je naša postrežba prvo vrstna in solidna.

Ako nameravate napraviti božični izlet v domovino, se poslužite najboljših parnikov in iskušenih spremjevalcev. Za informacije se obrnite na

KAS

A Jugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Jugoslav Federation, S. P.

NO.—ST. 1211.

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

CHICAGO, ILL., NOVEMBER 27th, 1930.

Telephone: Rockwell 2864.

FREEDOM!

The coronation of Ras Tafari, rich and striking in material splendor, will yet be remembered for something much simpler and more substantial than "scepter and crown".

The new emperor of Abyssinia, in the fulfillment of his promise to the league of nations, is freeing a large section of the slaves in his territory, and is embarking upon a policy which will result in the final emancipation of the entire slave population.

That policy will not be easy to carry through. There are probably, though no accurate figures are available, well over 2,000,000 slaves in Abyssinia. Slavery is still a domestic institution. It is, more-over, a profitable trade for the Abyssinian chiefs, whom Ras Tafari will have to dominate completely before he is able to rest.

Fortunately, the aroused conscience of the civilized world is now enlisted on his side. We wish him well.—London Daily Herald.

A BERGER MEMORIAL

A Victor L. Berger memorial or foundation, as you have read in the news columns, has been initiated at a meeting in New York.

The object of the memorial is to extend financial aid to papers serving advanced causes, among them the further building up of The Milwaukee Leader.

The committee in charge of the project, appointed at the larger meeting, consist of Morris Hillquit, national chairman of the Socialist party; B. C. Vladeck, manager of The Jewish Daily Forward; E. J. Costello, editor-in-chief of The Milwaukee Leader, and Howard Y. Williams, secretary of the League for Independent Political Action. Marx-Lewis, former congressional secretary to Victor Berger, will be the executive secretary of the organization.

The nature and objects of the memorial are quite in line with the life-long activities of Victor L. Berger. It is cauculated to carry out his work along the same lines on which he would have endeavored to carry it out if he had lived. May it succeed far beyond the dreams of its founders.—Milwaukee Leader.

IMPRATICABLE SYSTEM

We wonder if our more or less friendly critics who thought Socialism was impracticable still believe that capitalism is practicable.

If so, they must be extremely credulous.

Capitalism has kept a vast mass of the people in poverty ever since it came into existence.

It led the nations into the World war which wasted hundreds of billions of dollars and millions of lives.

It has thrown millions of men out of work.

It has driven hundreds of thousands of men and women to crime, suicide, insanity, and prostitution.

Surely neither Socialism nor any other system could do worse. Capitalism has conclusively demonstrated that it is impracticable.

In fact, all that makes capitalism bearable at all is the fact that some Socialism has been injected into it. It will only be made better by still further injections of Socialism.

This in itself ought to convince anyone that Socialism is practicable. The mere fact that it has to be used as an injection to make another system work should be convincing.

The truth is that the objectors are shortsighted. Perhaps it would be better to say that they lack imagination. They can think up a lot of difficulties, but their mental apparatus is not equal to the task of considering how adaptable human beings are, and how they go about the task of overcoming difficulties.

The difficulties that could arise in a Socialist system are nothing compared with the difficulties that have arisen under capitalism. If the race can manage somehow to survive under capitalism, the same qualities of adjustment will cause it to make tremendous advances under Socialism.—The Milwaukee Leader.

LET FREEDOM RING

That the world is making no great strides in the direction of free political activity is attested by the report of the International Committee for Political Prisoners.

The committee gives 40,000 as a conservative guess of the number of people imprisoned or exiled today for political opinions and activities, not counting the thousands of Italians exiled by Mussolini to the islands of the Mediterranean.

The Bureau of Census reports that there are 47,000,000 bread winners in the United States. Are the bankers and corporation magnates listed as the bread eaters?

REPORTS AND COMMENTS

Their Hot Air Promises

Both Republican and Democratic politicians who were running for public office talked a lot about what they intend to do for the working people and promised to restore prosperity if elected. But in view of the little they have done when they had the chance, their promises are worthless. Because the politicians must face the labor issues in order to get workers to listen to them, therefore they promise full support to all labor measures if elected, but later proves entirely a different story.

Cambria county, Pa., is building an addition to its institution for the aged. Approximately \$250,000 of the taxpayers' money will be spent before the job is finished, and not one of the many craftsmen, unemployed in that county was hired there. The political ring which controls Cambria county could have controlled this situation in the interest of the people if it had so desired. There is no reason why men, living in Johnstown or other places of that county who are out of work, should not be earning the wages that are being paid by its own taxpayers.

A similar situation exists in Franklin. A school is being built there and not one of its unemployed carpenters and brick masons works on that job. All laborers were sent here by the contractor from other towns.

This illustrates what the dominant political ring which promises to feel so much concerned, does for the unemployed—in that county. The ravings of these politicians as to what they might do (and could do if they wanted to) in order to get elected to a state or national office, are meaningless since from the very beginning they neglect the golden opportunity right at home.

Pete Bukovec, Bala Air, Pa.

Circle No. 3 in Chicago Doing Fine

The Young People Socialist League is spreading in Chicago. Circle No. 3, organized several months ago, is fast developing an ever-growing body of enthusiastic young people. With competent officers, the circle is making itself felt in the city's activities. Comrade Emily Latovich is president, and Mary Novich is the secretary-treasurer.

A very interesting educational program is given at every meeting so that the members are acquiring a basic knowledge of Socialism and the evils of Capitalism.

All young people between the ages of sixteen and thirty are cordially invited to attend the meetings of Circle No. 3, and to join as YPSL's. A good time is assured to all. Meetings are held every Friday night at 2250 Clybourn Ave. Parents, who are Socialists should urge their children to join, and thus render aid to the cause.

Y. P. S. L. Press Service.

Message From Detroit

What has happened to the contributors of Detroit? For some time past there hasn't been an article in the Proletar from our city. Wake up, comrades! Let's show the readers of Proletar that we are still very much alive.

Our sub-branch now has 33 members and always welcome any boy or girl in to its fold. Comrades, we can double our membership with a little effort and campaign. Make it a duty, each of you, to get a new member initiated at our next meeting. Explain to your friends who we are and what we are doing. Stress to them the world-wide movement of the working class protesting against the injustices of the capitalist system, denying them their share of life. Tell them of Labor's demands for better food, better clothing, more education and better living condition which they are rightfully entitled to. The workers today are deprived of these means because the commodities are not produced for their use, but for the profits that the capitalists obtain from them. A system of government which permits labor to be exploited for private gain, is not worthy to exist because it cannot fulfill the social and economic needs of the people. To abolish this evil, Labor must unite and organize politically and into trade unions.

The difficulties that could arise in a Socialist system are nothing compared with the difficulties that have arisen under capitalism. If the race can manage somehow to survive under capitalism, the same qualities of adjustment will cause it to make tremendous advances under Socialism.—The Milwaukee Leader.

Cleveland Socialists in Joint Convention

Meeting to Nominate councilmanic candidates to be for Monday, December 1st, at 201 Superior Bldg.—Committee on Finance and Literature to report.—Every member attend this meeting.

The Joint meeting of all the members of local Cleveland is set for Monday, December 1st, at 8 P. M. at 201 Superior Building. At this meeting definite plans for our municipal campaign will be recommended and discussed. The committee is ready to recommend a general distribution of one million pieces of literature. In condition, a plan of door-to-door meetings in every district will be a part of the general program of the proceedings at the meeting.

The report of the Election Board indicates a greater interest in the Socialist movement than was registered in the last ten years. The increase in the Socialist vote is an inspiration which will contribute courage and strength to the movement and assure happier returns in the city election. It is up to the members of every branch to press further the vital issue and direct the awakened masses to turn in our direction. This can easily be gained by concentrated effort and united action. At the meeting of December first all the plans will be laid before the members, and everyone must be present.

Local Cuyahoga County Socialist Party.

The International Festival December 7th

An epoch-making event in the history of Chicago's Young People's Socialist League will occur on Sunday, December 7, 1930, when Circle No. 1 holds its International Festival at the Labor Lyceum, Ogden and Kedzie Aves.

The Workmen's Circle Singing Society, a chorus of two hundred mixed voices will enliven and arouse spirit by their marvelous singing.

Jugo-Slav Federation's Branch No. 1, Dramatic Society will present a three act play, "The Machine", written by Upton Sinclair. This famous play by a famous Socialist author is a fitting vehicle for such

by the Durbar Male Quartet, rendering negro spiritual music.

A classical quartet of musicians will play famed songs of Russia.

After the play, there will be dancing. There will be no speeches.

The International Festival is lavish in its many features that will appeal to all. The price is attractively low, only twenty-five cents admission.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

It is to be Thanksgiving Day, Thursday November 27, for those that own everything and have too much of the very best of everything. Not so for the millions of poor unemployed families. They will have to be content with what little they might get from charities. It is an unjust system that permits these conditions. I beg pardon, that forces and perpetuates these conditions upon the inhabitants. Can you say that the rich have any heart? But they do not live for the sake of loving. They plunder the poor, the workers, knowingly or otherwise. This welter of misery is brought about by the hoarders of wealth. But the workers haven't been able to see it. They haven't been able to think that far. But once they do, there will be a uniform Thanksgiving. Until such a time we must struggle to bring about a new economic order that will give each man the full value of his toil. To the unfortunates, Thanksgiving means less than nothing. For their sake, as you think of them on Thanksgiving, get up a good deal more of your courage to do good for our party.

Arrangements are nearing completion for the big circle Day. With our comrades schedule to play The Machine at 7:00 P. M. Sunday Dec. 7, 1930, the program will be complete. We urge our friends to reserve the hour for us. You can never see The Machine too often.

And then to the Pioneer Home Party on Saturday evening Dec. 13, at the lower hall of the Lawndale Masonic Temple. The small sum of 25 cents is all that will be acquired as an admission fee. Johnny Kochevar's orchestra will play.

Singing Society Zarja (that section that was organized by club No. 27, J. S. F., Cleveland and is still with the club) has asked for financial assistance to carry its appeal to a higher court against the decision of the lower court. If sufficient "contributions" are received they should win out. Those of our comrades that cannot give money should show their moral stand by backing them up in otherways. Moral backing is just as essential as financial backing.

We can be glad to learn from the report of the national executive committee of our party that our ranks are growing. An active working, efficient committee can do much", we had said, long time ago. It has proven that no effort is in vain. With our tireless fighter Senior pounding continuously many changes are made that would ordinarily slip by.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Of course criminals are feeble-minded. Nobody but a fool would risk jail when there are so many legal ways to rob suckers.

The Farmer-Labor party of Minnesota succeeded in electing its candidate for governor, Floyd B. Olson. This, together with the Socialist victories in Wisconsin and in Pennsylvania, and the big encouragement to advocates of independent political action.

Labor has three times as many representatives in the lower house of the Wisconsin legislature as it had before. Furthermore, there was a great increase in the Socialist vote in the Milwaukee county even for the candidates who were not elected. Although the total vote of all parties was about 39,000 less than two years ago, yet the Socialist vote was about 4,000 more. This, it is obvious, is equal to a far greater gain than 4,000, since the other parties lost votes.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.

Our books are beginning to move faster again. People read more during the winter months because the evening hours are longer. The present orders show that. If you want to select good reading matter, something that will make you think send in for your supplies.